

OBSAH.

Úvod.

Nedostatek vkusu a uměleckého vzdělání jest hlavní příčinou porušování starého i krásného rázu Prahy. — Boření památek v době Josefinské. — Zrušení hřbitovů v okolí kostelů Pražských (v téže době).

Str. 5—6.

Staroměstské kostely a kláštery, zrušené v době Josefinské:

- Kostel sv. Kříže »většího« s klášterem Cyriaků.
- » sv. Anežky a Barbory na Františku.
 - » sv. Norberta při semináři Premonstrátů.
 - » sv. Pavla při »špitále« v Templu.
 - » sv. Bernarda při koleji Cisterciáků (Sedlických).
 - » sv. Martina »ve zdi«.
 - » sv. Štěpána »menšího«.
 - » sv. Ondřeje při domě Zbraslavském.
 - » sv. Jana »na Zábradlí«, též »na Brodu« zvaný.
 - » sv. Anny při ženském klášteře (téhož jména).
 - » Panny Marie »na Louži«.
 - » sv. Valentina (blíže Valentinské brány).
 - » sv. Linhartá (na náměstí téhož jména).
- Kaple Betlémská (blíže kostela sv. Filipa a Jakuba).
- Kostel sv. Michala při klášteře Servitů.
- » sv. Havla (na Zeleném trhu).
 - » sv. Bartoloměje při koleji Jesuitů.
 - » sv. Mikuláše při klášteře Benediktinů.
 - » sv. Salvátora při klášteře Pavlanů.

Str. 6—7.

Malostranské a Hradčanské kostely a kláštery, zrušené ku konci 18. stol.:

- Kostel sv. Vavřince (na Újezdě).
- » sv. Maří Magdaleny při klášteře Dominikánů.
 - » sv. Jana »na Prádle« při »špitále« malostranském.
- Kostelík sv. Prokopa (v stejnojmenné ulici).
- » sv. Jana »pod vrškem«.
 - » sv. Michala »pod zámek«.
 - » sv. Michala v zahradě »Jesuitské«.

- Kostelík sv. Petra a Pavla »na dolním přívoze«.
- Kaple sv. Maří Magdaleny (pod Letnou).
- » sv. Václava (v koleji jesuitské).
 - » Panny Marie Einsiedelské na Hradčanech.
 - » sv. Matěje (nedaleko kapucínů) na Hradčanech.
 - » sv. Antonína a Alžběty v bývalém »špitále« hradčanském.
 - » Panny Marie Pomocné (»u Brusky«).
- Kostel Panny Marie Vítězné při klášteře Karmelitů.
- » sv. Vavřince na Petříně.
 - » sv. Karla Boromejského při Vlašském špitále.
 - » sv. Kajetána při klášteře Theatinů.
 - » sv. Jiří při klášteře Benediktinek na Hradčanech.
 - » sv. Benedikta při klášteře Barnabitek na Hradčanech.

- Kostelík sv. Rocha na Hradčanech.
- Kostel sv. Jana Nep. při klášteře Uršulinek, nyní garnisonní na Hradčanech.
- Kaple sv. Antonína a Alžběty »při špitále« na Hradčanech.
- Str. 7—8.

Kostely a kláštery zrušené na Novém Městě (v 18. stol.) a na Vyšehradě:

- Kostel Panny Marie při klášteře Františkánů Hybernských.
- » Bolestné Panny Marie při klášteře Coelestinek.
 - » sv. Mikuláše v Podskalí (při č. p. 354).
- Kaple sv. Jana Evang. v Podskalí (při č. p. 364).
- » sv. Františka Xav. při býv. koleji Jesuitů (vojenská nemocnice).
 - » Panny Marie »na šancích« (vyšehradských).
- Kostelík Panny Marie »na Slupi« při klášteře Servitů.
- » sv. Kateřiny, při klášteře Augustiniánů.
 - » sv. Karla Boromejského při klášteře Eremitů.
 - » sv. Václava »na Zderaze« při býv. klášteře Augustiniánů.
- Kostel sv. Petra a Pavla při klášteře »Strážců svatého Hrobu«.
- Kaple Božího Hrobu na Zderaze.
- » sv. Lazara při bývalém »špitále«.
 - » Božího Těla na »Dobytčím trhu«.

Kostelík sv. Klimenta »na Poříčí« (kdysi při býv. klášteře Dominikánů).

- » sv. Trojice při klášteře Trinitářů.
- » sv. Petra a Pavla při klášteře Piaristů.
- » sv. Michala »v Jirchářích«.

Str. 8.

Doba pseudoklassicismu. — Sloh

t. zv. měšťansky jednoduchý. —

Doba gotisující. Str. 8—9.

Praha v létech třicátých a čtyřicátých. Novostavby tehdejší:

Železný most krále Františka.

Františkovo nábřeží.

Nové aleje (Ferdinandova tř.).

Chotkova silnice.

Chotkovy sady.

Osvícenost a prozíravost tehdejší správy města:

Požehnaná činnost nejv. purkrabí hraběte Chotka. Zákaz staveb vyšších než dvoupatrových na nábřeží Františkově. Tím zachráněn až na naše doby i krásný pohled na část Starého města.

Viollet le Due o tehdejší Praze.

Str. 11—12.

Praha v létech šedesátých:

S rozvojem samosprávy nastává nová doba persekuce starým památkám.

Značnější příliv venkovského obyvatelstva do Prahy.

Parcelářská spekulace a lichva pozemková.

Vznik pražských předměstí.

Str. 12—13.

Prvé oběti pochybené stavební politiky pražské:

Zboření malebných bran a hradeb pražských. Zahrady pražské a předměstské. Jich zrušení a zastavění.

Nezachovány namnoze ani fragmenty těchto zahrad pro nezbytné parky a squarey v středu města.

Str. 14.

Osudné chyby městské stavební politiky od počátku samosprávy až na naše doby:

Úprava města bez celkových upravovacích plánů.

Stavební ruch pražský, nesoucí se jen za nebývalým využitkováním půdy stavební spekulací jednotlivců.

Nedostatek levných a hlavně zdravých bytů.

Pražské ulice stavbou hrozných činžáků počínají ztráceti na krásném svém rázu.

Ovládnutí zastupitelstev Prahy i předměstí lidmi, kteří nejvíce těží z novodobého rozvoje měst.

Dr. Karel Bücher o úpadku obecní samosprávy.

Zanedbávání zájmů širších vrstev obyvatelstva.

Lhostejnost přistěhovalého obyvatelstva ku Praze.

Str. 15—18.

Obrana památek pražských proti ně- mecké správě v létech padesátých:

Hlasy tehdejší žurnalistiky.

F. Mikovec.

Stejný osud starých památek za nové správy české, jejíž vlastenectví v tomto směru vyznělo na prázdno.

Str. 18.

Systematický boj proti některým rázovitým památkám pražským (od let šedesátých):

Malebné kašny pražské. Jich odstranění v zájmu velkoměstského ruchu.

Kašna Krocínovská.

Místa kašen zaujaly veřejné záchodky.

Regulování a rušení podloubí pražských »pěčí« městského stavebního úřadu.

Příznačnost loubí pro ráz českých měst.

Str. 19—20.

Další ničení stavebních památek pražských:

Zbraslavský dům v ulici Poštovské.

Kostel sv. Kříže Většího proti Milosrdným.

» sv. Bartoloměje při měst. chudobinci.

Zachránění vodárny u Šitkovských mlýnů.

Podloubí na Zeleném a Uhelném trhu.

Renaissanční dům »U Šturmů« a domy sousední.

Loubí na Vaječném trhu.

Renaissanční dům »U zlaté hvězdy«.

Kaple sv. Ludmily při kostele Týnském

Kotce a stavba Městské spořitelny.

Zakrytí prospektu na kostel sv. Havla.

Zastavění celého náměstí před bývalou trestnicí obcí pražskou.

V náhradu za to regulace a zboření kostela sv. Karla Borom. a staré části české techniky (prací to Dienzenhofferových).

Zamýšlené tehdy zboření kostela sv. Václava.

Dům pana Melantricha z Aventina.

Str. 20—21.

Odpor české veřejnosti proti takové- muto řádění obce pražské:

Řeč. prof. Em. Tonnera na sněmu českém.
Protihnutí v inteligenci české.
Protestní schůze »Pražského klubu« pod
předsednictvím Dra Frant. Lad. Riegra.
Projev nedůvěry tehdejší správě města.
Návrh na změnu stavebního řádu.
Resoluce »Pražského klubu«.
Boj za Starou Prahu není agresivní ale vnucený.
(Vilém Mrštík).

Str. 21—22.

Další boj proti starému rázu Prahy:

Zboření dvou renaissančních domů na náměstí Malo-
stranském.
Novostavba Malostranské záložny. Ji zastavěn po-
hled na kopuli sv. Mikuláše a zohyžděno Malo-
stranské náměstí.
Zboření domů »U klíčů« a »U Hamouzů«.
Ohrožení rázu náměstí malostranského (Radeckého
nám.).
Zející průlom »U klíčů« a snahy o jeho zastavení.
Mrštíkův článek: Bestia Triumphans.
Odpověď na něj: Návrh na okamžité sbourání ko-
stela sv. Václava.
Jeho zachránění.
Návrh na obnovení dle plánů arch. J. Fanty.

Str. 22.

Boření dalších cenných budov:

Románská kaple sv. Jana »na Zábradlí« (v Poštovské
ulici).
Zboření krásného renaissančního domu »U Císař-
ských« na Václavském náměstí.
Gotický dům Storchův na Staroměstském náměstí.

Str. 22—24.

Osudy „Umělecké komise“:

Průběh dosavadního boje o starý ráz Prahy.
Zřízení »Umělecké komise« v letě r. 1896.
Očekávání veřejnosti, že obec pražská zbaví se vsí
zodpovědnosti při řešení otázek esthe-
tických, neodborníkům těžce pochopitelných,
a složí je na bedra odborníkům veřejnosti zodpo-
vědných.
Konečný osud »Umělecké komise«.

Str. 24.

Boj o zachování starého rázu okolí Staroměstské radnice:

Zboření paláce hr. Desfoursa.
Činžovní dům Schierův.
Zničení praelatury kostela sv. Mikuláše na Starém
městě.

Zboření tří památných domů (č. p. 932, 933, 934)
na severní straně Staroměstského nám. (»U zlaté
trubky«, Řeháčkovského, a »U zlaté hvězdy«).
Protest veřejnosti a žurnalistiky české.
Zakročení zemského výboru a nejvyššího maršálka
král. Českého.

Str. 24—26.

Počátky hnutí staropražského.

Protestní schůze studentstva čes. na podzim r. 1898.
Založení »Universitní komise pro zachování staro-
bylého rázu Prahy«.
Manifestační schůze pražského lidu dne 16. dubna
1899 z popudu této komise svolaná.
Tehdejší resoluce, v níž poprvé [vytčen] program
hnutí staropražského.
Památné volby do zastupitelstva pražského na
podzim r. 1899.
První zástupci směru staropražského na radnici pražské.
Částečný úspěch jich činnosti.

Str. 26—27.

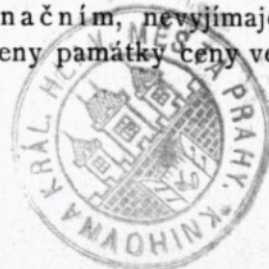
Budovy a památky zničené neb ohro- žené od roku 1900:

Greenův dům.
Protest W. W. Tomka proti jeho zboření.
Zničení středověkého rázu Staroměstského náměstí.
Dům »u Hroznu« na rohu ulice Havířské se staletou
kavárnou.
Okleštění starého židovského hřbitova pražského.
Zboření románského kostela sv. Lazara.
Pochybené upravení bývalé Novoměstské radnice.
Protesty kruhů uměleckých a staropražských proti
takovému upravování této vynikající památky.
Kostel sv. Vojtěcha (garnisonní).
Znešvaření okolí Prašné brány činžáky vídeňského
typu.
Zboření t. zv. »Staré kolkovny«.
Zastavení zahrady Slupské.
Kostel Petra a Pavla na Zderaze.
Zbourání krásného renaissančního domu čp. 268 na
Malostranském náměstí.
Ohrožení kostela sv. Jana na Prádle se »Špitálem«.

Str. 27—28.

Obvod assanační a památky a budovy v něm ohrožené.

Stará židovská radnice a t. zv. »dvorská« synagoga.
Staronová škola.
Porušení malebného její okolí projektovanými sem
rampami a stavbou činžáků bez obmezení výško-
vého.
Nedostatek citu pro prostředí, jímž starobylá neb
umělecká památka působí.
Houževnaté lpění jistých vlivných kruhů na za-
staralém plánu assanačním, nevyjímaje ani
případy, kdy jím ohroženy památky ceny veliké.

Zodpovědnost Prahy v případě tomto stejná jako při porušení rázu Karlova mostu, okleštění starého židovského hřbitova a v porušení rázu okolí Staroměstské radnice (zbořením starobylých i sgrafitty zdobených domů na Malém náměstí).
Str. 28—29.

Bořivá činnost obce Smíchovské.

Zbořený románský kostelík sv. Filipa a Jakuba.
Co zaujalo jeho místo.
Palác Portheimův (bývalý letohrádek Dienzenhoffrův) a zboření pravého jeho křídla.
Ohrožení rozlehlé jeho zahrady.
Bývalý dvorec Slavatovský.
Medvědí portál.
Medvědí kašna (od Ieronýma Kohla).
»Sala terrena« tamže.
Bývalý Rožmberský »Lusthaus.«
Význam sgrafittované renaissanční budovy v jiných evropských městech.

Botanická zahrada.
Barokní altán (v ní, již zbořený).
Pavillon zahradní (dílo Dienzenhofferovo).
Jeho ohrožení.

Str. 29—31.

Konečná úvaha :

Úbytek krásy Prahy.
Ničení starobylých památek je zároveň i ničením jmění národního.
Příklad ciziny, jež často v horších nežli u nás poměrech dovedla si památky své zachovati a z nich těžiti ku značnému prospěchu blahobytu národního.
Potěšitelný obrat v nazírání na otázku staropražskou ve veřejném mínění českém.
Starobylé a umělecké památky nelze považovati za výhradný hmotný majetek města, s nímž pouze toto může disponovati, nýbrž za kulturní majetek celého národa.

VYOBRAZENÍ.

Kostel sv. Jana Nepom. při klášteře Uršulinek.	Str. 9.	Bývalý dům »u Císařských« (na rohu bývalého Koňského trhu (Václ. náměstí).	Str. 16.
» sv. Karla Borom. (druhdy při klášteře Eremitů).	Str. 10.	Bývalý klášter Pavlánský. (Stará mincovna)	Str. 17.
» sv. Václava na Zderaze.	(Vnitřek) str. 11.	Bývalý »Greenův dům«, na Staroměstském nám.	Str. 18.
» sv. Bartoloměje při bývalém městském chudobinci.	Str. 12.	Kostel sv. Vojtěcha (bývalý vojenský) u Prašné brány.	Str. 19.
Dům »u Hvězdy« na bývalém »Vaječném trhu.«	Str. 13.	Býv. dům »u Hroznu« (v Havířské ulici).	Str. 20.
»Kotce«	Str. 14.	Stará kolkovna (v Dlouhé třídě).	Str. 21.
Dům »u Klíčů« (před zbořením).	Str. 15.	Dům čp. 268-III. na Malé Straně (nedávno zbořený).	Str. 22.

